

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:

- Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/94/095/2609	08 december 1994

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 49/94)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze,
Hoofd Afdeling Inlichtingen

4/a

Kolonel KLu

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18 66 34

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/94/095/2609 d.d. 08 december 1994

AAN:

**Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten
(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken**

**Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]**

**Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ**

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED], d.t.v. HPMV

INTERN:

**HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HMA
CIC
Archief**

**Bijlagen
één (1)**

**Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage**

**Doorkiesnummer
070 - 3 18 66 34**

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST/CO

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

49/94

(Afgesloten 081100 DEC 1994)

Bosnië-Herzegovina

Een aantal leden van het Bosnisch-Servische parlement, onder wie minister van Buitenlandse Zaken Buha, heeft onlangs een ontmoeting gehad met de Servische president Milosevic. Bij die gelegenheid betuigden zij steun aan het recent gepresenteerde voorstel van de internationale Contactgroep, die de Bosnische Serviërs "bijzondere banden" (in de praktijk een confederatie) met "Joegoslavië" toezegt, indien zij de eerder voorgestelde territoriale verdeling van Bosnië-Herzegovina aanvaarden. Zoals bekend probeert Milosevic de Bosnische Serviërs over te halen dit voorstel te accepteren, omdat hij hoopt op die wijze een verlichting van de sancties tegen "Joegoslavië" dichterbij te brengen. Het betreft echter slechts een minderheid van de Bosnisch-Servische parlementsleden; vermoedelijk zal de meerderheid zich achter president Karadzic blijven scharen in diens weigering aan de druk van Milosevic toe te geven.

Volgens een nog niet bevestigde melding heeft de Bosnische premier Silajdzic onlangs bij zijn Kroatische ambtgenoot Valentic zijn beklag gedaan over recente contacten tussen de Bosnische Kroaten en Serviërs. Ook zou hij ertegen hebben geprotesteerd dat Bosnische Kroaten wapens tegenhouden die vanuit Kroatië worden aangevoerd voor de Bosnische Moslims. Valentic zou hebben toegegeven dat er contacten bestaan met de Serviërs, die de Kroaten recentelijk zouden hebben voorgesteld opnieuw te onderhandelen over een deling van Bosnië-Herzegovina. Valentic zou echter hebben onderstreept dat Kroatië deze voorstellen afwijst en zich blijft opstellen achter de medio dit jaar opgerichte Federatie van Bosnische Kroaten en Moslims.

Deze melding duidt er in ieder geval op dat de Bosnische Kroaten en Serviërs in gesprek blijven, ondanks de recente onderlinge militaire confrontaties. Een hoofdrol speelt daarbij dat zij feitelijk overeenkomstige oorlogsdoelen nastreven. De uitlatingen van Silajdzic weerspiegelen de vrees van de Moslims dat de Kroaten, hun nominale bondgenoten, het alsnog op een akkoordje zullen gooien met de Serviërs. De Kroaten staan echter onder grote internationale druk om de samenwerking met de Moslims te intensiveren. Met name bij de Bosnische Kroaten blijft echter sprake van groot wantrouwen

over de uiteindelijke intenties van de Moslims. Vermoedelijk is dat ook de reden dat lokale Kroaten zich verzetten tegen wapenleveranties via Kroatië aan de Bosnische Moslims.

Overigens heeft Silajdzic melding gemaakt van verdeeldheid onder de Bosnische Kroaten. Zo zouden het formele staatshoofd van de Moslim-Kroatische Federatie, Zubak, en de president van Herceg-Bosna, tevens federaal minister van Defensie, Prljic, voorstander zijn van intensivering van de militaire samenwerking tussen beide bevolkingsgroepen. Anderzijds zou onder meer de opperbevelhebber van de Bosnisch-Kroatische strijdkrachten (HVO), Kordic, daarvan tegenstander zijn. Laatstgenoemde stroming zou er onder meer op tegen zijn dat Zubak, zoals eerder dit jaar overeengekomen, op korte termijn zijn functie moet overdragen aan een Moslim (in casu de Bosnische vice-president Ganic). Silajdzic zei zich geen illusies te maken over militaire samenwerking met de Kroaten; hij stelde te verwachten dat dezen slechts bereid zouden zijn met de Moslims te blijven samenwerken zo lang dat in het belang van de Kroaten zou zijn.

Zoals reeds eerder gemeld, is het streven van de Bosnische Kroaten erop gericht de invloed van de Moslims over Herceg-Bosna zo veel mogelijk te beperken om zodoende alle opties open te houden. Zoals Silajdzic stelt, laten de Kroaten zich in hun betrekkingen met de Moslims sterk door pragmatische overwegingen leiden. Vooralsnog wordt aangenomen dat zij hun samenwerking met de Moslims op het huidige niveau zullen voortzetten zo lang dit nauwere samenwerking met Kroatië niet uitsluit.

Een medewerker van de Bosnische president Izetbegovic heeft onderstreept dat de offensieven die de Bosnische strijdkrachten de afgelopen weken hebben uitgevoerd, uitsluitend gericht zijn op de gebieden die in het voorstel van de Contactgroep worden toegewezen aan Kroaten of Moslims. Met het Bosnische opperbevel zou zijn overeengekomen dat de militaire operaties ook in de toekomst op die gebieden worden geconcentreerd. Om die reden werden de regio's Doboj, Teslic en Gorazde als toekomstige aanvalsdoelen genoemd. Gebieden die door de Contactgroep aan de Serviërs worden toegewezen, zouden volledig moeten worden ontzien.

Deze melding onderstreept eerdere vermoedens dat de Moslims hopen het frontverloop met militaire middelen meer in overeenstemming te brengen met het voorstel van de Contactgroep. Zij bevestigt tevens dat de Moslims ook in de toekomst mogelijkheden zien om de Serviërs onder militaire druk te zetten. Aanvallen vanuit Gorazde zouden, evenals vorig jaar was, tot nevendoel hebben internationale aandacht op die (door de VN tot "veilige zone uitgeroepen) plaats te vestigen. Overigens geven de ontwikkelingen van vorig jaar, alsmede die bij Bihac van de afgelopen weken, aan dat de Moslims hun eigen militaire vermogen overschatten en de Bosnisch-Servische capaciteit tot het uitvoeren van tegenoffensieven onderschatten.

Silajdzic heeft zich onlangs opnieuw beklaagd over de groeiende bemoeienis van Izetbegovic met regeringstaken. Zo zou Izetbegovic zelfstandig, zonder betrokkenheid van het ministerie van Buiten-

landse Zaken, instructies geven aan de Bosnische VN-ambassadeur Sacirbey. Tevens zou Izetbegovic hebben geprobeerd een aantal officieren die nauwe betrekkingen met hemzelf hebben, te laten benoemen in topfuncties in de strijdkrachten en het ministerie van Defensie. Dit zou ten dele zijn verhinderd door Silajdzic en andere door hemzelf als geestverwant beschouwde functionarissen. Overigens had Silajdzic in dit verband opnieuw gepleit voor oprichting van een, niet van de regeringspartij SDA afhankelijk, Volksfront voor de Bevrijding van Bosnië.

Er is reeds geruime tijd sprake van onenigheid tussen Silajdzic en Izetbegovic, die voor een deel te maken zou hebben met de eigenmachtige regeerstijl van de president. Eén van de twistpunten zou zijn gelegen in het feit dat Izetbegovic, die in het oude Joegoslavië een gevangenisstraf heeft uitgezeten wegens het verspreiden van religieuze propaganda, een meer door religieuze overwegingen geïnspireerde politieke opstelling zou ambiëren. Om die reden zou de premier onlangs zijn ontslag hebben aangeboden. Dit zou echter door Izetbegovic zijn geweigerd op grond van de populariteit van Silajdzic.

Er zijn aanwijzingen dat bevelhebber Dudakovic van het Vijfde Bosnische Korps, dat in de westelijke enclave rond Bihac strijd levert tegen zowel Servische eenheden als troepen van het voormalige presidiumlid Abdic, orders heeft gegeven de Bosnische posities in de stad Bihac te versterken. Dudakovic zou hebben verklaard dat deze versterking plaatsvindt "omdat zijn aanvankelijke strategie niet gewerkt heeft". Vorige week was gemeld dat zich slechts enkele honderden Bosnische militairen in de stad Bihac bevonden. Momenteel zou dit aantal 2000 bedragen. Op korte termijn zou het Vijfde Korps (dat in totaal ruim 10.000 man telt) zijn sterkte in Bihac willen uitbouwen tot ± 4000 man.

Deze melding onderstreept het eerdere vermoeden dat Dudakovic de verdediging van Bihac opzettelijk heeft verzwakt om een Servische aanval op de stad uit te lokken. Daardoor zou de Servische agressie in Bosnië-Herzegovina opnieuw aan de kaak kunnen worden gesteld. Bovendien hoopte de Bosnische leiding de VN en NAVO ertoe te bewegen de status van Bihac als "veilig gebied" af te dwingen. Deze opzet is mislukt, omdat de Serviërs ervan hebben afgezien de stad volledig te veroveren.

Naar verluidt heeft Silajdzic Iran gevraagd om de hulpverlening aan de Bosnische Moslims in toenemende mate te doen plaatsvinden in de vorm van geld, in plaats van wapens, zoals tot op heden het geval is. De reden zou zijn dat de voortdurende wapenzendingen vanuit Iran het aanzien van de Bosnische Moslims in het Westen zouden schaden. Wellicht mede om tegemoet te komen aan dergelijke verzoeken, lijkt de Iranese regering het aantal "Revolutionaire Gardisten" in Bosnië-Herzegovina (naar schatting momenteel 400 man) te willen verminderen. De Gardisten die zich in het land ophouden zijn nauwelijks ingezet in gevechtstaken, maar vooral voor opleiding van de Bosnische regeringstroepen. Vanwege hun fundamentalistisch-religieuze opvattingen zijn zij echter impopulair bij de Bosnische bevolking.

Zoals bekend vinden de Iranese wapenzendingen voor de Bosnische Moslims plaats via Kroatië, dat in ruil daarvoor aanspraak maakt op een percentage voor eigen gebruik. Iran heeft aangeboden zijn investeringen in Kroatië te vergroten, mits de Kroaten verdere voortgang mogelijk maken bij de vorming van een Federatie met de Moslims. De Kroaten blijven echter, zoals aangegeven, wantrouwig ten opzichte van de motieven van zowel Iran als de Bosnische Moslims.

Kroatië

Volgens [redacted] waarnemers is de startbaan van het vliegveld van Udbina (UNPA-zuid), die eind november het doelwit was van een NAVO-luchtaanval, inmiddels zodanig hersteld dat er weer vliegverkeer mogelijk is. Functionarissen van de Kroatisch-Servische strijdkrachten (SVK) hebben het nabijgelegen Tsjechische UNPROFOR-bataljon uitgenodigd een nieuwe waarnemingspost in te richten in de onmiddellijke nabijheid van die startbaan. Daarbij werd als argument gebruikt dat UNPROFOR op die manier kan verifiëren dat er geen verboden vliegbewegingen vanaf Udbina plaatsvinden. Een nevenoverweging zal echter zijn dat door de aanwezigheid van VN-personeel in de onmiddellijke nabijheid van de startbaan de mogelijkheden voor herhaling van de NAVO-luchtaanvallen op Udbina aanzienlijk worden beperkt.

Er is sprake van een toenemende spanning rond de UNPA's. Zo heeft de EU-waarnemersmissie in Kroatië gemeld dat onlangs drie leden van de SVK gewond zijn geraakt toen Kroatische eenheden een verrassingsaanval uitvoerden op hun stellingen bij Obrovac (UNPA-zuid). Er zou sprake zijn van een versterkingen van SVK-eenheden bij Glina (UNPA-noord). Volgens voornamelijk onbevestigde berichten zouden hierbij ook Bosnisch-Servische eenheden zijn betrokken. Zoals bekend hebben diverse Kroatische functionarissen, met name naar aanleiding van de recente ontwikkelingen rond Bihac, gezinspeeld op een mogelijk Kroatisch militair ingrijpen in de UNPA's.

Servië/Montenegro

De "Joegoslavische" marine heeft voor 8 en 9 december een "gevaargebied" afgekondigd dat feitelijk de gehele Montenegrijnse (en derhalve "Joegoslavische") kustlijn omvat. De vorm en grootte van het afgekondigde "gevaargebied" doen vermoeden dat de "Joegoslavische" strijdkrachten daarin een oefening willen houden, waarbij geleide wapens (een of mogelijk twee) zullen worden afgevuurd. Dergelijke oefeningen, die in de oude Joegoslavische Federatie gebruikelijk waren, zijn sinds de vorming van "Joegoslavië" niet meer gehouden. Wellicht betreft het een "Joegoslavische" reactie op een soortgelijke oefening van de Kroatische strijdkrachten medio oktober. Vermoedelijk zal de oefening geconcentreerd zijn rond de baai van Kotor. Mogelijk wil "Joegoslavië" daarmee tevens onderstrepen dat het de toegang tot die baai, in weerwil van Kroatische aanspraken, als "Joegoslavische" territoriale wateren beschouwt.

Conclusie/voorzicht

De Servische president Milosevic heeft voor zijn pogingen de Bosnische Serviërs te bewegen tot aanvaarding van de jongste voorstellen van de Contactgroep steun ontvangen van een aantal Bosnisch-Servische parlementariërs. Vooralsnog wordt er echter van uitgegaan dat de meerderheid van het Bosnisch-Servische parlement zich achter president Karadzic, die zich tegen het streven van Milosevic keert, zal blijven opstellen.

Er blijft sprake van onderling wantrouwen tussen Bosnische Kroaten en Moslims, die de onderlinge politieke en militaire samenwerking negatief zal blijven beïnvloeden. Eén van de redenen voor deze frictie is het feit dat er, ondanks recente gewapende conflicten, sprake blijft van politieke contacten tussen Bosnische Serviërs en Kroaten. Laatstgenoemden zullen zich in de toekomst in hun betrekkingen met de andere bevolkingsgroepen blijven laten leiden door pragmatische overwegingen.

In Kroatië blijft sprake van een gespannen situatie. Militaire confrontaties tussen Serviërs en Kroaten blijven ook op korte termijn tot de mogelijkheden behoren.